

Модуль 3. Хореографія освіти: стандартизація чи персоналізація?

Лекція 40. Секрети мотивації, або чужі прагнення не мотивують.

Для ілюстрації тонкощів спонукання учнів до навчання розглянемо кумедний випадок. Одному науковцю, який жив на першому поверсі, докучав дитячий галас у дворі. Тоді він відчинив вікно і попросив дітей кричати голосніше, бо йому нібито це дуже подобається. Натомість за дитячу люб'язність він пообіцяв платити кожному по рублю. Дітвора почала голосити на повне горло й кілька днів отримувала обіцяну плату. Проте з часом науковець сказав, що у нього грошей не вистачає і платив лише по 50 копійок, а потім й зовсім перестав платити. Чим справа завершилась? Діти перестали голосно кричати, бо чого вони мають горлопанити задарма? З того часу вчений жив спокійно.

Що сталося із галасливими дітьми? У психології цей феномен називають перетворенням внутрішньої мотивації на зовнішню. Внутрішня мотивація стійка, її джерело знаходиться в самій людині, тому зовнішні чинники практично не можуть на таку мотивацію вплинути. Натомість зовнішня мотивація (у нашому випадку – гроші) мінлива, відтак закінчуються гроші – закінчується мотивація. Оцінки, прочухани, вироки тощо – це все зовнішня мотивація, а тому вона мало діє, і краще на неї не покладатися. А от інтерес – це внутрішня мотивація. Мозок так влаштований, що людина постійно має вчитися. Інтерес збуджується проблемами, несподіваними асоціаціями, провокаціями тощо. За яких умов вдається залучити внутрішню мотивацію? Якщо учні залучаються до ситуацій, в яких їм доводиться:

- відстоювати власну думку;
- брати участь в дискусіях;
- рецензувати відповіді;
- займатися взаємонавчанням та взаємоперевіркою;
- розв'язувати пізнавальні задачі;
- слухати захопливий виклад;

- вислуховувати визнання їх переваг;
- укладати домовленості;
- мати визнання.

Як стверджував Л. Виготський, вчитель, який перед навчанням не попівлювався про мотивацію, схожий на садівника, який би задумав сприяти зростанню дерева тим, що став би механічно тягти його із землі вгору. Натомість проводив аналогію між вчителем та садівником, який впливає на зростання рослини не безпосередньо тягнучи її за верхівку, а опосередковано – через відповідні зміни у середовищі. Він зволожує ґрунт, здобрює його, організовує оточення, змінює температуру, світло, повітря тощо. Так і вихователь, впливаючи на навколишнє середовище, організовуючи його відповідним чином, визначає той характер, якого набуває зіткнення спадкових форм поведінки дитини із середовищем, й, відповідно, набуває можливостей впливати на становлення характеру дитини.

Готуючись до заняття, слід запитати себе: «Як я буду мотивувати учнів до навчання? Що я буду робити, якщо план не спрацює?».